

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 2

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 598 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 29-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Ilm-fanga baxshida umr Baxtiyor Islamov	8
Kichik biznesni rivojlantirishda “yashil” iqtisodiyotni keng tatbiq qilishning ahamiyati Gulnora Abdurahmonova Kalandarovna, Sanjar Baxodirovich G’oipnazarov	10
Brand Capital as a Determinant of Institutional Prestige and Student Choice in the Higher Education System ... Zufarova Nozima Gulamiddinovna	16
Inson va atrof-muhit dialektikasi: nomutanosiblik ko’rsatkichlari va ekologik muammolar Butaboyev Maxammadjon Tuychiyevich, Maxmudov Nosir Maxmudovich	24
Yashil budjetlashtirish va uni O’zbekistonda joriy etish istiqbollari Meyliev Obid Raxmatullayevich, Gofurova Kamola Xayrulla qizi	30
Iqtisodiyotda ta’lim va fan integratsiyasining asosiy yo’nalishlari Yormatov Ilmidin Toshmatovich	35
Transport vositalari va yo’llar turizm transport infratuzilmasini rivojlantirishning muhim omilidir Agzamov Shaxboz Akmalovich	39
Bank xizmatlarini raqamlashtirish orqali samaradorligini oshirish A. X. Salamov	44
Biznes-reja baliqchilik xo’jaligi rivojlanishi uchun asos sifatida Dosmurotova Shaxista Kengashovna	48
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog’liqligi Axmediyeva Aliya Toxtarovna	55
Turizmni rivojlantirish imkoniyatlari Ziyadullayev Ilhom Narkabilovich	63
Tijorat banklari depozit operatsiyalari samaradorligini oshirish muammolari va ularni bartaraf etish yo’llari Shamsiyev Nodir Muratovich	67
Hududlarni rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning samaradorligini oshirish masalalari Shagazatov Oybek bahodirovich	72
Hududlar biznes muhitini rivojlantirish va samarali boshqarish yo’nalishlari Davlatov Sanjar Abdimannonovich	76
Ijtimoiy rivojlanish xulq-atvor paradigmasida yoshlarning tadbirkorlik faoliyatini tartibga solishning nazariy asoslari Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	80
Korxonalar innovatsion faoliyatida raqamli transformsiyaning muhim yo’nalishlari Yuldasheva Kamola Miraliyevna	84
O’zbekistonda agroturizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish (Buxoro viloyati misolida) Yoriyeva Farangiz Murodillayevna	89
Innovatsion tadbirkorlik muhitini kompleks baholashda xalqaro tashkilotlar tajribasi Nazarova Umida Avazovna	94
Turizm faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish samaradorligini oshirishning ayrim usullari Mirzaxodjayev Alisher Botirovich	98
Globallashtirish sharoitida transchegaraviy suv resurslardan samarali foydalanishni boshqirish Mirzayev Musurmon Umidullayevich	103
Surxondaro viloyati iqtisodiyotida kichik biznes va tadbirkorlikning o’rni va ahamiyati Fayziyeva Aziza Azamat qizi	108
Ta’lim muassasalarida xarajatlarni moliyaviy nazorat etishning samaradorligi tahlili Eshonqulov Davlatjon Rajabboyevich	113
Ta’minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi	119
Blokcheyn texnologiyasida xavfsizlik masalalari Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	123
Развитие цифровой трансформации банковского сектора Республики Узбекистан Абдурахманова Матлуба Махамадаминовна	129

Asosiy fondlarni hisoblash va baholash usullarini takomillashtirish istiqbollari.....	135
Rixsimbayev Odiljon Qobiljonovich	
Marketingda tovar harakati tizimini optimallashtirish va modellashtirish	141
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Kamola Abdujabborovna Pardayeva	
Iqtisodiy rivojlanish uchun strategik taqsimlash strategiyalari:	
Investitsion Fond Portfellarning qiyosiy tahlili.....	148
Sultonboeva Munira bahodirovna	
Soliq munosabatlarining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati: ilmiy-nazariy qarashlar.....	154
Axrorov Zarif Oripovich, Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li	
Взаимосвязь инвестиционной стратегии с оценкой эффективности инвестиционного проекта	159
С. С. Алиева, А. Назаров	
Erkin iqtisodiy zonalarning faoliyati va boshqaruv mexanizmini takomillashtirish.....	167
Sheraliyeva Saida Azatovna	
Xizmat safari xarajatlari hisobining huquqiy asoslari	170
Ergashev Sarvar Xudoynazarovich	
Инклюзивное образование и его особенности.....	175
Зайнутдинова Умида Джалоловна	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	179
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Mamlakatda soliq qarzdorligi vujudga kelishining asosiy sabablari va ularni qisqartirish yo'llari.....	184
Hakimov Ulug'bek Furqat o'g'li	
Mulk qiymatini baholash tushunchasi, baholash obyektlari, baholanadigan qiymat turlari.....	188
Izbosarov Boburjon Bahriddinovich, Yoqubboyev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta xizmatlarining zamonaviy transformatsiyasi.....	193
G. Adilova	
Biznes subyektlarida samaradorlik masalalarini o'yinlar nazariyasi usuli bilan baholash.....	197
Mardiyev Nurali	
Yengil sanoatda "lean production" konsepsiyasini tatbiq etishning amaliy jihatlar.....	203
Yaxyayeva Inobat Karimovna	
Soliq salohiyatini baholash usullari va ularning tadbirkorlik subyektlari faoliyatiga ta'siri tahlili	207
Borotov Sharofiddin Jumaqul o'g'li	
Ko'chmas mulk bozorini baholashning institutsional asoslari	213
Ishonqulov Nizamjon Fayzullayevich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm xizmatlarini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.....	221
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna	
O'zbekistonning bank-moliya tizimi hamda unda Islom moliyasi	
instrumentlarini jalb etishdagi joriy tendensiyalar	226
Eshimov Alisher Dasmurodovich	
Tashqi savdoda notarif usullarni qo'llashning iqtisodiy oqibatlarini aniqlash	
metodologiyasi (rivojlangan davlatlar tajribasi).....	234
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Reklama xizmatlari va uning subyektlar samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari.....	240
Rabbimov Elbek Abdulloyevich	
Ijtimoiy siyosatni amalga oshirishda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish asoslari	245
Imonqulov Nuriddin Qo'shmon o'g'li	
Tijorat banklari biznes ekotizimini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	250
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
Majburiy tibbiy sug'urtaning vujudga kelishi va o'ziga xos xususiyatlari.....	256
Kenjayev Soxib Sayfiyevich	
O'zbekiston Respublikasida zamonaviy soliq ma'murchiligini joriy etish orqali budjet-soliq siyosati	
samaradorligini yanada oshirish.....	260
Yuldasheva Shaxnoza Xojiakbar qizi	
Jahon iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida derivativlar bozorining roli	266
Shokirov Mirkamol Mirolim o'g'li	
Boshqaruv hisobida mas'uliyat markazlarini tashkil etish masalalari.....	274
Sobirov Otabek Olimjonovich	

Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari	277
Kultayev Farxod Shavkatovich	
Tijorat banklari foydasi va rentabilik ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar tahlilini takomillashtirish	281
Normo'minov Temurbek Sheraliyevich	
O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari aktivlar sifatini oshirish yo'llari	284
To'ychiyev Otabek Shamshiyevich	
Venchur kapitalining mohiyati va O'zbekistonda venchur tizimini rivojlantirishning institutsional asoslari.....	288
Tadjibayeva Nigora Gulomjonovna	
Innovatsiyalar: zamonaviy iqtisodiyot uchun innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash zarurati.....	293
Malikova Dilrabo Muminovna, Tursunov Jahongir Ulug'bek o'g'li	
Budjet daromadlarining shakllanishida egri soliqlarning ta'sirini ko'p omilli ekonometrik modellashtrishda tahlil qilish.....	297
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida investitsion jozibadorlikni oshirish yo'llari	302
Abdullayev Boburjon Akbaraliyevich	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	306
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	310
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	314
O. U. Shomurodov, A. A. Suyarov, Z. U. Uroqov, J. S. Urazov, A. T. Ablahatov	
Ways to Use the Experience of Foreign Countries in Creating a Beneficial Business Environment for Entrepreneurship And Improving Taxation	319
Mukhlisa Ikramova	
Aholi turmush darajasini oshirishda moliyaviy savodxonlikning o'rni va iqtisodiy rivojlanishga ta'siri	325
Yusupov Muhammadali Soxib o'g'li, J.D. Xojiyev	
Temir yo'l sanoat korxonalarida ijtimoiy-mehnat munosabatlarini boshqarish bo'yicha xorijiy tajriba.....	329
Kadirova Sharofat Amonovna	
Механизм внедрения аутсорсинговой деятельности в АО “Ўзтемирйўлийловчи”	332
Н. Э. Кахорова	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni yanada rivojlantirish investitsiyalarni jalb qilishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	337
Sharipov Bobur Anvar o'g'li	
“STEKLOPLASTIK” MJCHning bozordagi strategik holatini tahlil qilish	342
Musyeva Shoira Azimovna	
Agrar sektorda ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishning nazariy masalalari	348
M. Sh. Nazarova, Z. S. Kazakova	
Methodological Foundations of Bank Lending and Classification of Factors Affecting the Features of Obtaining Loans.....	353
Raxmanova Laylo bahodirovna, A. Karimova	
Agrosanoat klasterlarda tovar-moddiy zaxiralar samaradorligini KPI orqali baholash uslubiyati.....	357
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich	
Faol tadbirkorlar faoliyatida kambag'al oilalarni iqtisodiy-ijtimoiy holatini yaxshilash imkoniyatlari.....	362
Salamov Ibrohim, Nazarova Maryam Sharifovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich, Kudratov Rizo Turdibayevich, Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Xamdanova Nasiba Ablakulovna, Xudayberdiyeva Ma'rifat Umarovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar strategiyasi tahlilining o'ziga xos xususiyatlari	369
Tursunova Shaxnoza Farxod qizi	
Процессы цифровизации АО “Hududgazta'minot”	373
Хусанов Кахрамон Нишонович	
O'zbekistonda aholi turmush darajasini oshirish yo'llari.....	378
Abdullayeva Madina Kamilovna, Eldorbekov G'ofurbek Iskandarbek o'g'li	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik subyektlari uchun kredit tizimini takomillashtirish mexanizmi.....	381
Bobayev Isroiljon Abdinabiyeich	
Mamlakatga jalb qilingan xorijiy kapitalning tovarlar va xizmatlar importi salohiyatiga ta'sirini ekonometrik modellar bilan baholash.....	386
Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	

O'zbekistonda bank xizmatlari raqobatbardoshligini baholash mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari.....	394
Sh. Madraimov	
Kapital bozorida sug'urta kompaniyalar institutsional investor sifatida	397
Xasanova Lola Mamasharifovna	
Yangi O'zbekiston strategiyasida institutsional islohotlarni yanada chuqurlashtirish va ko'p funksiyali raqamlashtirishning ilmiy asoslari	400
B. B. Berkinov	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirish mexanizmlari.....	409
G'afurov Umidjon Bahodir o'g'li	
Rivojlangan mamlakatlarda keksa fuqarolarning bandligini oshirish kam ta'minlangan aholi qatlamini qo'llab-quvvatlash usuli sifatida (Yaponiya tajribasi misolida).....	413
Karimov Bekzodjon Ilxomovich	
Tashqi savdoni oshirishda boj-tarif siyosatini takomillashtirish mexanizmlari	420
Pardayev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
Финансы или корпоративные финансы	426
Уринов Бобур Насиллоевич	
In Ensuring Economic Development in the Country Green Economy and its Features	432
Akhunova Shakhistakhon Nomonjanovna, Abdusattorova Mokhirabonu Abdugoppor kizi	
Tijorat banklarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	437
Jo'rayev O'ktam Panji o'g'li	
Сокращение уровня бедности в Узбекистане.....	443
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
Paxtachilik sohasida ishlab chiqarish jarayonlari samaradorligini oshirishning innovatsion yechimlari va uning foydaga ta'sirini baholash	448
S. B. Inoyatov	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar bilan ishlash amaliyotidagi muammolar va ularni barataraf etish yo'llari	453
Maxmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
Mahalliy budjet daromadlarining nazariy va ilmiy asoslari	460
O'lokulova Feruza Mansurovna	
Kambag'allikni qisqartirish – aholi turmush farovonligini ta'minlashning muhim omili	463
Usmanov Baxodir Baxtiyorovich	
Raqamli marketingni rivojlantirish zaruriyati	469
Xalmuxamedova Zebaxon Babaxanovna	
Tijorat banklari o'rtasidagi raqobatni rivojlantirish orqali fond bozorida aksiyalar narxini barqarorligini ta'minlash istiqbollari	473
M. Yuldosheva	
Konchilik sanoati korxonalarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish mexanizmlarining ilmiy-nazariy asoslari	480
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'zbekistonda banklar moliyaviy xizmatlari va ular sifatining amaldagi holati tahlili	487
Mirzayev Mirza Abdullayevich	
Oliy ta'lim muassasalarining iqtisodiy samaradorlikning raqobatbardoshligini instituttsional tahlil qilish mexanizmi.....	492
Saydullayeva Saodat Abdumajidovna	
Integrasiya sharoitida to'qimachilik sanoatining rivojlanishi	499
Ziyayeva Muhtasar Mansurdjanovna	
Auditorlik tekshiruvini tashkil etish va o'tkazish jarayonlarini takomillashtirish	503
Karamatova Noiba Husnitdinovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlarini	510
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Экономическое сознание и экономическое мышление: теоретический анализ.....	517
Пардаев Мамаюнус Каршибаевич, Мухаммедов Мурод Мухаммедович	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklari tomonidan qurilish korxonalarini kreditlashni takomillashtirish yo'llari	522
Sultanov Baxram Begdullayevich	

Роль искусственного интеллекта в современных технологиях медиаобразования в высших учебных заведениях.....	526
Самигова Гуландом Абдужаббаровна	
Talabalarga moliyaviy yordam dasturlari va ularning ta'lim sifatiga ta'siri	534
Mirzayeva Muhlisa Ubaydullo qizi	
Mintaqaviy investitsion jozibadorlik va investitsion siyosat: nazariy talqin	539
Muminov Akmal Tulkunovich	
Mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida oliy ta'lim tizimining ta'siri	543
Nasimov Adiz Azamat o'g'li, Baxtiyorova Jasmina Jasurovna, Axrorov Zarif Oripovich	
Respublikada fermer xo'jaliklarga xizmat ko'rsatishni rivojlantirish va agroxizmatlar bozorini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari	548
Shukurov Ilxom Safarboyevich	
Turli mamlakatlarda oliy ta'limni moliyalashtirish yo'llari	555
Umarova Moxigul Maxmayunus qizi	
Dehqonchilikni innovatsion asosda rivojlantirishning xorijiy tajribasi	560
Yuldashev G'iyos Turabekovich	
Tijorat bank xizmat turlarini islomiy bank xizmatlari orqali rivojlantirish istiqbollari	564
Bayjanova Gozsal Sarsengaliyevna	
Qishloq xo'jaligi mahsulotini baholash va hisobga olishning uslubiy jihatlarini takomillashtirish	570
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Секреты интересного урока в начальной школе	577
Гараева Олеся Владимировна	
Iqtisodiyotni barqaror rivojlanishda yashil iqtisodiyotning o'rni	580
Ibragimova Gulchehra Toxirovna	
Mahsulot va xizmatlarni raqamli transformatsiyasini amalga oshirish algoritmi	584
Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, Bobojonov Azizjon Babaxanovich, Abdurakhmonov Abdumalik Abdurashidovich	
O'zbekiston Respublikasining soliq tizimi mamlakatda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish vositasi sifatida	591
Nabiyev Feruz Nurmurodovich	

JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULK VA YER SOLIQLARINI HISOBLASH VA UNDIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI

Qurbonov Muxiddin Abdullayevich

PhD, O‘zbekiston Respublikasi Soliq qo‘mitasi huzuridagi Fiskal instituti
“Soliqlar va soliqqa tortish” kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: Soliqlar davlat moliyaviy siyosatining asosiy vositalaridan birini anglatadi va soliqqa tortish muammolari jamiyat rivojlanishining ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy muammolarini hal qilish bilan bevosita bog‘liqligi tufayli an’anaviy ravishda eng ziddiyatli bo‘lganlar ro‘yxatiga kiritilgan. Soliq tizimida mulk solig‘i alohida o‘rin tutadi, ulardan biri bu maqolada ko‘rib chiqilgan yer solig‘i. Ko‘chmas mulkka soliq solishning tub islohotlari fonida yerga soliq solishni o‘rganish ayniqsa dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu islohotlarning natijalari yuridik va jismoniy shaxslarga birdek ta’sir ko‘rsatadi. Shunga qaramay, islohotning har qanday natijalari haqida gapirishga hali erta, chunki u uzoq muddatli istiqbolga yo‘naltirilgan.

Kalit so‘zlar: Yer solig‘i, mol-mulk solig‘i, kadastr qiymati, bozor qiymati, ko‘chmas mulk solig‘i, mahalliy budjetlar.

Abstract: Taxes are one of the main instruments of state fiscal policy and are traditionally included in the list of the most controversial ones, since tax issues are directly related to the solution of social, economic and political problems of the development of society. Property tax occupies a special place in the tax system, one of which is the land tax, which is discussed in this article. The study of land taxation is especially relevant against the background of radical reforms in real estate taxation. The results of these reforms will affect both legal entities and individuals. Nevertheless, it is too early to talk about any results of the reform, since it is oriented towards the long term.

Key words: land tax, property tax, cadastral value, market value, real estate tax, local budgets.

Аннотация: Налоги представляют собой один из основных инструментов государственной фискальной политики и традиционно входят в список самых противоречивых, поскольку налоговые вопросы напрямую связаны с решением социальных, экономических и политических проблем развития общества. Налог на имущество занимает особое место в налоговой системе, одним из которых является земельный налог, о котором идет речь в этой статье. Изучение земельного налогообложения особенно актуально на фоне радикальных реформ налогообложения недвижимости. Результаты этих реформ коснутся как юридических, так и физических лиц. Тем не менее, о каких-либо результатах реформы говорить рано, поскольку она ориентирована на долгосрочную перспективу.

Ключевые слова: земельный налог, налог на имущество, кадастровая стоимость, рыночная стоимость, налог на недвижимость, местные бюджеты.

KIRISH

Yer soliq solish obyekti sifatida vizual aniqlik, barqarorlik, uzoq muddatli mavjudlik, majburiy davlat ro‘yxatiga olish, shuningdek, erkin bozorda shakllanadigan yuqori qiymat parametrlariga ega. Ko‘chmas mulk solig‘i bejizga – dunyoning rivojlangan mamlakatlaridagi asosiy tarixiy soliqlardan biri va mahalliy budjetlarni to‘ldirishning asosiy manbalaridan biridir. Mamlakatimizning ulkan yer maydoniga egaligi ushbu yerdan daromad olish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Bu davlatning yer resurslariga bo‘lgan qiziqishi ortishi bilan belgilanadi.

Yer solig‘i mahalliy budjetlarning asosiy daromad manbalaridan biri hisoblanadi, ammo undan tushadigan budjet daromatlari juda ozdir. Shu sababli, davlat oldida yerlardan samarali foydalanishni ta’minlash, yer solig‘ini optimal hisoblashni ta’minlash, uning yig‘ilishini ko‘paytirish vazifalari turibdi.

Shuni esda tutish kerakki, yerlarni soliqqa tortish sohasidagi yangiliklar, muammolar va ularning batafsil o‘rganilmasligi aholining zaif qatlamlarining ijtimoiy ahvolini jiddiy ravishda yomonlashtirishi mumkin. Shuningdek, mahalliy soliqlar va yig‘imlarning ma’muriyatchiligi mexanizmlarining samarasizligi oqibatida ularni yig‘iluvchanlik darajasi yetarli emasligi, shuningdek, ko‘chmas mulk va yer uchastkalarini to‘liq hisobga olish va qiymatini obyektiv aniqlashning mavjud emasligi tizimli muammolarni bartaraf etish zarurligini anglatadi.

Shuning uchun kadastr qiymatidan soliq bazasi sifatida foydalanish oqibatlari, yerlarni kadastr bilan baholash metodologiyasini takomillashtirish hamda boshqa muammolar yaxshilab o'rganilishi va yechilishi kerakligi bugungi kunda soliq tizimining dolzarb vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda.

Yer solig'idagi muammolarning yechimi ikkita soliqni birlashtirish (yer solig'i va mol-mulk solig'i) va ularni yangi soliq – ko'chmas mulk solig'i bilan almashtirish bo'lishi mumkin. Yagona soliqni joriy etish ko'chmas mulk obyektlarini ro'yxatdan o'tkazish va ularning kadastr qiymatini aniqlash bo'yicha mashaqqatli jarayonni talab etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Yer solig'i bo'yicha tadqiqotlarning nazariy bazasi va konseptual asoslarini yaratishda soliq munosabatlarini va soliq tizimining masalalarini huquqiy tartibga solishga ta'sir ko'rsatadigan qoidalar va xulosalari bo'yicha bir qator xorijiy iqtisodchi olimlar ilmiy izlanishlar olib borgan.

Xususan, buyuk klassik iqtisodchi Adam Smit fikricha, "Shaharda yer rentasi qanday bo'lsa, oddiy yer rentasi ham xuddi shunday, – shu turdagi daromad beradi, qachonki mulkdor ko'pchilik holatlarda hech qanday mehnatsiz va tashvishsiz yerdan o'zi uchun foydalanadi. Agar u mulkdorning ushbu daromadining bir qismini davlat xarajatlarini qoplash uchun olinsa, bu hech bir sanoat tarmog'ining rivojlanishini kechiktirmas edi. Mana nima uchun shahar yer rentasi va oddiy yer rentasi o'rtasida paydo bo'ladigan bunday turdagi daromadlarga balkim maxsus soliq joriy qilish kerakdir".

T.Maltus rentada muhim jihatni ko'radi va u uni yer unumdorligi bir xil bo'lmaganda yerlarga sarflangan kapital har xil foyda berishida va o'rtacha unumdor yerdan olingan foyda bilan unumdorroq yerdan olingan foyda o'rtasidagi farq (difference) rentaning maxsus kategoriyasi – differensial rentani tashkil qilishida ko'radi.

D. Rikardo o'zining yer rentasi nazariyasida renta shakllanishida har qanday tabiiy omilning ishtirokini inkor qiladi. Uning fikricha, renta aholining o'sishi natijasida eng past sifatdagi yoki eng yomon joylashgan yerdan ham foydalanishga majbur bo'lgan paytda vujudga keladi. Renta yaxshi yerlarning kamyoblighi va yomon sifatli yerlarni o'zlashtirish zaruratidan vujudga keladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolaning nazariy va uslubiy asoslari dialektik tahlil usuli bo'lib, uning ilmiy va bilim qobiliyatlari yer solig'i to'g'risidagi qonun hujjatlarini o'rganishga imkon beradi. Maqolada qo'llanilgan usullar ba'zi hollarda daliliy kuchga ega bo'lgan va o'rganilayotgan masalaning xususiyatlarini ochib beradigan zarur dalillarni oddiy bayon qilish imkoniyatini istisno etmaydi.

Tadqiqot iqtisodiy va boshqa fanlarning yutuqlari, moliya, soliq, yer qonunchiligi bo'yicha xorijiy va o'zbekistonlik olimlarning asarlari, yerlarni soliqqa tortishning tarixiy tajribasini tahlil qilish, uning qo'llanilishi soliqlar va yig'imglar to'g'risidagi amaldagi qonunchilik va amaliyotga asoslangan.

TAHLIL VA NATIJALAR MUHOKAMASI

Ma'lumki, soliq solish tamoyillari soliq munosabatlarini amalda tashkil etish, soliq solish, uni undirish amaliyotining mazmunini ochib beradi. Shunday ekan samarali soliq tizimini ifodalovchi tamoyillardan biri, bu – uning soliqlarni yig'ish jarayonini imkon qadar arzonlashtirish tamoyilidir. Ushbu tamoyil davlat va soliq to'lovchilar tomonidan soliqlarni yig'ish uchun ketadigan xarajatlarni mumkin qadar kamaytirishni ko'zda tutadi. Biroq mamlakatimizdagi amalda bo'lgan ayrim soliqlar, xususan, yer solig'ining budjet daromadlaridagi salmog'i juda kam bo'lgani holda ularni hisoblab chiqish va undirish bilan bog'liq ma'murchilik xarajatlari ancha ko'p hisoblanadi.

Foydalanilmaydigan daromad salohiyati va yerga soliq solish bilan bog'liq ko'plab muammolarning hal qilinmaganligi (hozirgi kungacha) ko'p jihatdan tarixga bog'liq.

Amaldagi Soliq kodeksiga ko'ra mulk huquqi, egalik qilish, foydalanish yoki ijara huquqlari asosida yer uchastkalariga ega bo'lgan yuridik va jismoniy shaxslar yer solig'i to'lovchilardir.

Yer uchastkalaridan foydalanganlik uchun budjetga to'lovlar yer solig'i yoki yer uchun ijara to'lovi tarzda amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan ijaraga berilgan yer uchastkalari uchun to'lanadigan ijara to'lovi yer solig'iga tenglashtiriladi. Yer uchastkalarini ijaraga olgan yuridik shaxslarga yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'ini to'lovchilar uchun belgilangan soliq stavkalari, soliq imtiyozlari, soliqni hisoblab chiqarish, soliq hisobotini taqdim etish va soliqni to'lash tartibi tatbiq etiladi.

Ko'chmas mulk ijaraga berilgan taqdirda, ijaraga beruvchi soliq to'lovchi hisoblanadi. Bunda moliyaviy ijara (lizing) shartnomasiga muvofiq moliyaviy ijaraga (lizing) berilgan (olingan) ko'chmas mulk obyektlari bo'yicha ijaraga oluvchi (lizing oluvchi) soliq to'lovchi deb atiladi.

Yer uchastkasidan bir nechta yuridik shaxs birgalikda foydalangan taqdirda, har bir yuridik shaxs yer uchastkasining foydalanilayotgan maydonidagi o'z ulushi uchun soliq to'lovchi bo'ladi.

Mamlakat milliy boyligining eng muhim elementi bu har qanday jamiyat hayotida alohida o'rin tutadigan yer, resursidir. U quyidagicha asoslanadi:

- geografik nuqtayi nazardan, bu inson yashaydigan makon asosidir;
- siyosiy ma'noda, bu davlat ma'lum bir huquqiy tizimni tashkil etadigan hududdir;
- iqtisodiy jihatdan bu qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining asosiy vositasi va iqtisodiyotning boshqa barcha tarmoqlarini joylashtirish va rivojlantirish uchun asosdir.

Jamiyat uchun yerning bunday katta roli insonning turli xil ehtiyojlarini qondirishga imkon beradi: fiziologik, ekologik, xavfsizlik, psixologik, ijtimoiy, ishlab chiqarish.

Buning sababi yerning o'ziga xos iste'mol xususiyatlariga bog'liqligidir. Gap yerdan ko'p maqsadli foydalanish (ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish makoni, mehnat vositalari, mehnat predmeti sifatida) yerni boshqa manbalar bilan almashtirishning muqobil variantlarining yo'qligi haqida ketmoqda. Yer binoning ajralmas qismi, har qanday inshootning tuzilishi, shuningdek, mustaqil, alohida obyekt bo'lishi mumkin. Yerning teng bo'lmagan sotish qobiliyati bor, shuning uchun uning savdo oborotida ba'zi cheklovlar mavjud.

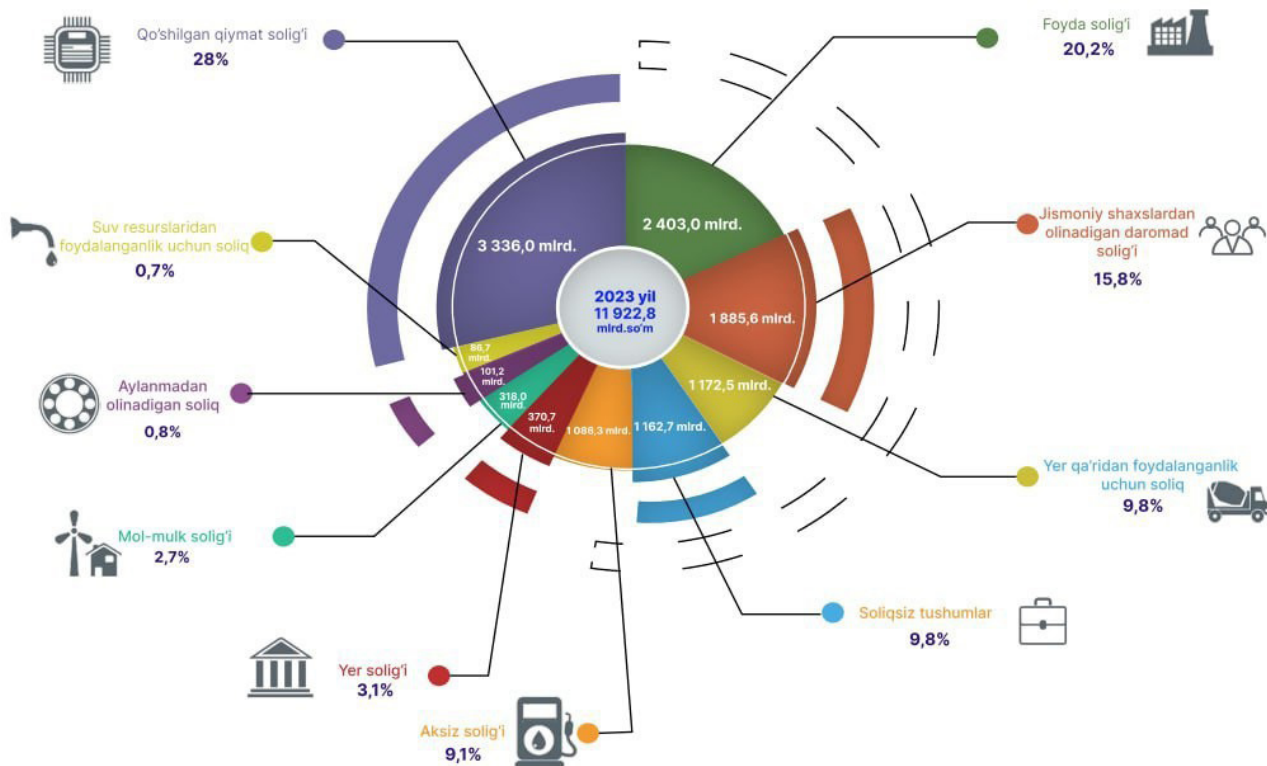
Tarixiy jihatdan mulk solig'i, ayniqsa, yer solig'i, daromad solig'idan oldin paydo bo'lgan. Bu majburiy to'lovni qaytarib olishning birinchi shakllaridan biridir.

Yer mulk sifatida boshqa soliq solish obyektlari – daromadlar, qo'shilgan qiymat va boshqalar bilan taqqoslaganda eng barqaror soliq solish obyektlaridan biri hisoblanadi. Yerga soliq solishda shaxs – soliq solish obyekti egasi yoki egasi undan samarali foydalanishga intiladi. Bunday mol-mulkni soliqqa tortishdan yashirish qiyinroq, uning qiymati soliq solish uchun egalarining xohish-istaklaridan qat'i nazar belgilanadi.

Solix
Xizmati

Soliq organlarining 2023-yil yanvar oyida budjetga tushumlari

ulushi

Mamlakatimiz soliq tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar zamarida bir qator kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Xususan, soliq solish maqsadida yer va ko'chmas mulkning kadastr hisobi va qiymatini baholash bilan to'liq qamrab olish chora-tadbirlarini amalga oshirish uchun kadastr va soliq organlari ma'lumotlar bazalarini integratsiyalashtirish barobarida 2021-yildan mol-mulk va yer solig'i o'rniga ko'chmas mulk solig'ini joriy qilish belgilab qo'yildi.

Shuningdek, yer hisobi va davlat kadastrlarini yuritish tizimida yangi bosqich boshlandi, sohani ilg'or tajriba asosida isloh qilish, yangicha boshqaruv tizimini joriy etish, yerning hisobini to'liq yuritish va raqamlashtirish bo'yicha kompleks vazifalar belgilandi. 2021-yildan boshlab davreestr.uz – ko'chmas mulk obyektlari davlat reyestri, ygk.uz – O'zbekiston Respublikasi soliq qo'mitasi huzuridagi kadastr agentligi portallari qatorida, Kadastr agentligining Milliy geoaxborot tizimiga integratsiya qilinadigan onlayn geoportal ochilishi hamda barcha tadbirkorlik subyektlari, shu jumladan oboroti (tushumi) 1 milliard so'mgacha bo'lgan yuridik shaxslar uchun yuridik shaxslarning mol-mulk solig'i, yer solig'ini joriy etish orqali soliq bazasi kengayishi oqibatida budjetga ko'proq mablag'lar tushishiga olib keladi.

Mamlakatimizda mol-mulk va yer soliqlarini ko'chmas mulk (bino, inshoot va yer uchastkalari) obyektlarining bozor bahosiga yaqin bo'lgan kadastr qiymati asosida hisoblash tizimini ikki bosqichda joriy etiladi:

- birinchi bosqichda (2021–2023 yillar) – ko'chmas mulk bo'lgan turar joy fondi obyektlari (kvartira, yakka tartibdagi uy-joylar, dala-hovli), shuningdek, ushbu obyektlar egallagan yer uchastkalariga nisbatan;
- ikkinchi bosqichda (2022–2024 yillar) – yashash uchun mo'ljallanmagan alohida ko'chmas mulk obyektlari, shuningdek, ushbu obyektlar egallagan yer uchastkalariga nisbatan.

Shuningdek:

- a) ko'chmas mulkni ro'yxatdan o'tkazish va kadastr tizimini modernizatsiya qilish uchun Jahon bankidan imtiyozli kreditlar jalb qilinadi;
- b) 2021-yil 1-aprelga qadar xalqaro moliya institutlari ekspertlari bilan birgalikda ko'chmas mulk obyektlariga soliq solishni yanada takomillashtirish bo'yicha yer solig'i va mol-mulk solig'ini o'rniga ko'chmas mulk solig'ini kiritishni nazarda tutuvchi "Yo'l xaritasi" ishlab chiqiladi;
- d) ko'chmas mulk obyektining (bino, inshoot va yer uchastkalari) yuridik yoki jismoniy shaxs egaligida bo'lishi emas, balki ularning kadastr qiymatidan va obyektning foydalanish maqsadidan kelib chiqqan holda soliq solish tartibi bir xillashtirilishi va yer solig'i bo'yicha advalor stavka kiritiladi;
- e) belgilangan tartibda quyidagi loyihalar ishlab chiqiladi:

2021-yil 1-avgustga qadar – kadastr qiymatini maksimal darajada bozor bahosiga yaqinlashtirishga alohida e'tibor qaratgan holda, turar joy fondi ko'chmas mulki obyektlarining kadastr qiymatini aniqlash tartibini takomillashtirish hamda yakka tartibdagi uy-joy qurish va uy-joyga xizmat ko'rsatish obyektlari bilan band bo'lgan yer uchastkalarining kadastr (bozor) qiymatini aniqlash tartibini kiritish bo'yicha hukumat qarori;

2021-yil 1-noyabrga qadar – yashash uchun mo'ljallanmagan ko'chmas mulk obyektlari va ushbu obyektlar bilan band bo'lgan yer uchastkalarining bozor bahosiga maksimal darajada yaqinlashtirilgan kadastr qiymatini aniqlash mexanizmini kiritish to'g'risida hukumat qarori;

2021 yil 1 dekabrga qadar – foydalanishga ruxsat etilgan yer uchastkalari turlari klassifikatorlari va ularga bo'lgan huquqlarni tugatish uchun asoslarni nazarda tutuvchi Yer kodeksining yangi tahriri;

f) 2021-2022-yillarda respublikaning quyidagi "tajriba-sinov" hududlarida yer uchastkalaridan foydalanilishiga va kapital qurilish obyektlarining belgilangan maqsadiga qarab ko'chmas mulk obyektlarining bozor qiymatiga asoslangan kadastr qiymatini aniqlash bo'yicha eksperiment o'tkaziladi:

turar va noturar (tijoriy) joylarga mo'ljallangan ko'chmas mulk obyektlari – Toshkent shahri Mirzo Ulug'bek tumani; sanoat obyektlari – Navoiy viloyati Navoiy shahri; rekreatsion zonalar va alohida qo'riqlanadigan hududlar obyektlari – Toshkent viloyati Bo'stonliq tumani; qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan obyektlar – Buxoro viloyati Romitan tumani.

Moliya vazirligi 2021-2024-yillar davomida yuridik va jismoniy shaxslarga tegishli bo'lgan ko'chmas mulklarni baholashni o'tkazish uchun soliq qo'mitasining asoslantirilgan hisob-kitoblariga ko'ra budjetidan mablag' ajratib boradi.

Bugungi kunda yer va mol-mulk solig'ini optimallashtirish juda muhimdir, chunki O'zbekiston iqtisodiyoti ushbu daromadlarga bog'liq.

Agar ushbu soliqlar to'g'ri optimallashtiriladigan bo'lsa, ya'ni yer va mol-mulk solig'i birlashtirilib yagona ko'chmas mulk solig'i joriy etilsa, unda mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishiga erishish mumkin.

Yuqorida ta'kidlab o'tilganidek, o'rganilayotgan soliq mahalliy toifaga kiradi, shu sababli u mahalliy hokimiyat vakillik organlari tomonidan belgilanishi, kiritilishi va bekor qilinishi shart.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mamlakatimizda yer solig'ini undirishda bir qator muammolarga duch kelamiz.

Xususan, yer solig'i yerdan foydalanish darajasi va tabiatiga unchalik ta'sir qilmaydi, dehqonchilikning eng samarali usullaridan foydalanishni rag'batlantirmaydi. Suvni tejaydigan (tomchilatib, yomg'irlatib, diskret va boshqa) sug'orish texnologiyalari joriy etilgan yerlarni vaqtinchalik soliqdan ozod etish kabi turli imtiyozlarning qo'llanilishi ushbu muammo yechimi bo'la oladi.

Yer solig'ining soliq to'lovchi moliyaviy ahvoriga bog'liq emasligi. Soliq to'lovchining to'lov qobiliyati bor-yo'qligidan qat'i nazar, soliqlar undirilishi kerak. Soliqning ushbu jihati budjet mablag'larini barqarorligini ta'minlasada, kezi kelganda soliq to'lovchilarning imtiyozga muhtoj qatlamlari uchun og'irlik qiladi.

Yer uchastkalaridan foydalanish bo'yicha ma'lumotlar bazasida ba'zi yer egalari to'g'risidagi ishonchli ma'lumotlarning yo'qligi yerni unumdorligini pasayishiga hamda yer maydonlaridan hujjatlarsiz yoki hujjatlarda ko'rsatilganidan kattaroq hajmda foydalanishga olib keladi.

Umumiy mulk huquqida bo'lgan qishloq xo'jaligi yerlariga egalik huquqini ro'yxatdan o'tkazish bilan bog'liq muammo, ayniqsa, dolzarbdir.

Ko'chmas mulk davlat kadastrida to'liq bo'lmagan ma'lumotlar soliq solish obyektlarini shakllantirishga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Davlat reyestr ma'murlari va mahalliy hokimiyat organlari o'rtasidagi o'zaro aloqalar samarali tarzda o'rnatilmagan.

Hozirgi vaqtda mahalliy soliqqa tortishning past samaradorligining sabablaridan biri yer solig'i bo'yicha soliq bazasining nomukammalligidir.

Mintaqadagi yerlardan foydalanishda nazoratning yo'qligi yer solig'ini undirishga to'sqinlik qilmoqda. Yerlarni soliqqa tortishning ushbu va boshqa bir qator muammolari ushbu sohadagi qonunchilikni takomillashtirish bo'yicha chora-tadbirlarni yanada rivojlantirishni talab qiladi.

Mahalliy budjetlar daromad manbayi sifatida yer resurslarining rolini oshirish, shuningdek, yerlarni muhofaza qilish va yerdan oqilona foydalanishni rag'batlantirish zarur.

Yuqoridagi muammolarning yechimi sifatida, hamda yer solig'ining budjet daromadlaridagi ulushini oshirish maqsadida quyidagi tavsiyalar va takliflarni ishlab chiqdik:

- yerlarni kadastr qiymati asosida baholashni amalga oshirish, bosqichma-bosqich yer uchastkalarining kadastr qiymatini bozor qiymatiga yaqinlashtirish;
- yer solig'i tushumlaridan kelib chiqadigan zararlarni kamaytirish maqsadida kadastrda ro'yxatdan o'tgan yer uchastkalari to'g'risida ishonchli va to'liq ma'lumot bazasini shakllantirish;
- yer uchastkalari egalarini aniqlash;
- yer uchastkalariga bo'lgan mulk huquqini ro'yxatdan o'tkazishda yordam ko'rsatish;
- yerlarni davriy ravishda qayta baholash orqali soliq solinadigan bazani oshirish;
- foydalanilmayotgan yerlarni aniqlash yoki uning unumdorligini pasaytirish, shu bilan birga soliq organlari tomonidan yer uchastkalarini suiiste'mol qilish faktlari ustidan nazoratni va noqonuniy foydalanlik uchun jazo choralari qo'llashni kuchaytirish;
- yer solig'i imtiyozlari ro'yxati va ularni berish tartibini o'zgartirish hamda qonunchilikda muayyan soliq imtiyozlari va imtiyozlarni taqdim etishning maqsadga muvofiqligi va samaradorligini tizimli va har tomonlama tahlil qilish mexanizmini yaratish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Зозуля В.В., Зуйков А.В., (2015). Классификация имущества для целей налогообложения. Международный бухгалтерский учет, 14(356), 41-50.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 29 iyundagi 5468-sonli "O'zbekiston Respublikasining soliq siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi to'g'risida"gi farmoni.
3. Савина О.Н., (2013). Барьеры в нормативном правовом обеспечении механизма предоставления и применения налоговых льгот и преференций в России. Международный бухгалтерский учет, 19, 44-60.
4. Tulakov U.T., Ismoilov Sh.Sh., (2020). Bases of real estate taxation in Uzbekistan. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, 24(6), 2109-2114. <https://doi.org/10.37200/IJPR/V24I6/PR260200>
5. Смит А., (1992) "Исследования о природе и причинах богатства народов" т.2. Пер. с англ. – М.: – 612с
6. Жид Ш., (1995) История экономических учений. – М.:Экономическое наследие, 120-124.
7. Черник Д.Г., (1996) Налоги: Учеб. Пособие, – М.: Финансы и статистика, – 312 с.
8. Altiyev A.S., (2018). Yer resurslaridan foydalanish tizimini tartibga solish mexanizmlarini takomillashtirish. i.f.d. ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiya.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 29 iyundagi 5468-sonli "O'zbekiston Respublikasining soliq siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi to'g'risida"gi farmoni.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 3 dekabrda 6121- sonli "Resurs soliqlari va mol-mulk solig'ini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi farmoni
11. Xudoyqulov S. K., To'lov U.T., (2020). O'zbekistonda ko'chmas mulkni soliqqa tortish tizimini takomillashtirish. Moliya va bank ishi ilmiy jurnali, 1(6), 151- 160.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.